

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Wydział Instrumentalny

mgr Przemysław Wierzba

Indywidualizm kompozytorski Andrzeja Cwojdzńskiego w wybranych utworach wiolonczelowych na tle polskiej muzyki instrumentalnej XX wieku

Promotor: prof. zw. dr hab. Tadeusz Samerek

XX wiek w historii muzyki to czas burzliwych i rewolucyjnych zmian. Wielu kompozytorów tego okresu w swej twórczości podążało nowymi, przez nich wytyczanymi drogami. Na różne sposoby poszukiwali oryginalnych środków wyrazu. Niejednokrotnie zrywali z zasadami klasycznej harmonii, standardowe instrumentarium traktowali w niekonwencjonalny sposób, odkrywali nowe efekty dźwiękowe dotychczas uważane za niemuzyczne, wykorzystując przy tym również przedmioty codziennego użytku. Sztuka kompozytorska rozwijała się wielopłaszczyznowo, wyznaczając nowe kierunki, style i techniki oraz eksponując różnorodność indywidualnych cech poszczególnych twórców.

Dorobek niektórych kompozytorów dwudziestowiecznych, jak gdyby na przekór głównemu nurtowi, hołdował zdobyczom minionych epok. Tendencje te odnaleźć można w pracy profesora Andrzeja Cwojdzńskiego - polskiego kompozytora, dyrygenta i pedagoga urodzonego w 1928 roku. Jest on absolwentem Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie w klasie dyrygentury oraz kompozycji Artura Malawskiego. Dorobek kompozytorski Andrzeja Cwojdzńskiego to ponad 100 opusów, w tym utwory solowe, symfoniczne, kameralne, chóralne. To także drobne kompozycje dydaktyczne dla dzieci i młodzieży. Twórczość wiolonczelowa, która w niniejszej dysertacji była główną osią badań, stanowi w przekonaniu jej autora ważny fragment obszernego dorobku Cwojdzńskiego.

Pod względem konstrukcyjnym praca podzielona została na cztery rozdziały.

W pierwszym z nich ukazane zostały główne kierunki rozwoju sztuki kompozytorskiej w dwudziestowiecznej Polsce na tle dokonań światowych. Wstępem do owych rozważań jest podrozdział ukazujący kondycję muzyki polskiej w okresie od rozbiorów do końca

XX wieku. W dalszej części pochyłono się nad twórczością czołowych przedstawicieli tego okresu, nawiązując przy tym do dokonań Andrzeja Cwojdzńskiego. Opisano wybrane techniki, style i nurty dominujące w twórczości kompozytorów dwudziestowiecznych.

Rozdział drugi ukazuje sylwetkę Andrzeja Cwojdzńskiego jako dyrygenta, pedagoga, animatora kultury muzycznej, którego aktywność zawodowa trwa nieprzerwanie od połowy XX wieku do dziś. Autor w tej części swojej pracy dokonał również przeglądu dorobku kompozytorskiego Cwojdzńskiego.

W rozdziale trzecim zaprezentowano indywidualne cechy twórczości wiolonczelowej Andrzeja Cwojdzńskiego na tle dorobku innych dwudziestowiecznych kompozytorów polskich.

W rozdziale czwartym scharakteryzowano język muzyczny Andrzeja Cwojdzńskiego w oparciu o szczegółową analizę następujących utworów:

- *Sonata na wiolonczelę i fortepian*, op. 1,
- *Suita na wiolonczelę i klawesyn /lub fortepian/*, op. 20,
- *Nokturn na wiolonczelę i fortepian*, op. 24.

Do pracy dołączone zostały trzy płyty CD zawierające nagrania wyżej wymienionych utworów, skany nut kompozycji wiolonczelowych Andrzeja Cwojdzńskiego oraz treść dysertacji w wersji elektronicznej.

W przekonaniu autora, jego praca ukazuje niepodważalną wartość artystyczną twórczości wiolonczelowej Andrzeja Cwojdzńskiego oraz prezentuje indywidualne cechy warsztatu kompozytorskiego Artysty. Przemysław Wierzba wyraża nadzieję, że jego dysertacja przyczyni się do upowszechniania cennego dorobku Andrzeja Cwojdzńskiego. Kompozytor nie ulegając chwilowym tendencjom i zmieniającej się modzie pozostaje wierny własnej wizji artystycznej i zachowuje przy tym swój indywidualny, ponadczasowy styl nawiązujący bezpośrednio do nurtu neoklasycznego. Wnioski płynące z analizy kompozycji wiolonczelowych Andrzeja Cwojdzńskiego wskazują, że oprócz niezaprzeczalnych walorów artystycznych, dzieła te mają wartość dydaktyczną i mogą stanowić cenne uzupełnienie repertuaru realizowanego w szkołach i uczelniach muzycznych.

Stanisław Moniuszko Academy of Music in Gdańsk
Instrumental Faculty

Przemysław Wierzba, MA

Andrzej Cwojdzński's compositional individualism
in his selected cello pieces
on the background of Polish instrumental music of the 20th century

Supervisor: Prof. Tadeusz Samerek, PhD

The 20th century is a time of turbulent and revolutionary changes in the history of music. Many composers of that period followed new paths in their work. They searched for original means of expression and often broke up with the principles of classical harmony. They used standard instruments in an unconventional way and discovered new sound effects previously considered non-musical, also using everyday objects. The art of composing developed on many levels, setting new directions, styles or techniques, and exposing the diversity of individual features of particular artists.

The output of some twentieth-century composers, as if in opposition to the mainstream, followed the achievements of bygone eras. These tendencies can be found in the work of Professor Andrzej Cwojdzński – a Polish composer, conductor and educator born in 1928. He is a graduate of the Academy of Music in Kraków in the conducting and composition class of Artur Malawski. Andrzej Cwojdzński's compositional output includes over 100 opuses, consisting of solo, symphonic, chamber and choral pieces. There are also small didactic compositions for children and adolescents. Cello work, which was the main research axis in this dissertation, is, in the author's opinion, an important part of Cwojdzński's extensive output.

In terms of construction, the work has been divided into four chapters.

The first one presents the main directions of the compositions' development in twentieth-century Poland on the background of world achievements. The introduction to these considerations is the subsection presenting the condition of Polish music in the period from the partitions to the end of the 20th century. Subsequently, the works of the leading

representatives of this period referring to the achievements of Andrzej Cwojdzński were focused on, as well as selected techniques, styles and trends dominating the works of twentieth-century composers.

The second chapter presents the profile of Andrzej Cwojdzński as a conductor, educator, animator of musical culture, whose professional activity has continued uninterruptedly from the middle of the 20th century till these days. In this part of his work, the author also reviewed Cwojdzński's compositional output.

The third chapter presents the individual features of Andrzej Cwojdzński's cello works on the background of other twentieth-century Polish composers' achievements.

The fourth chapter characterizes Andrzej Cwojdzński's musical language based on a detailed analysis of the following works:

- *Sonata for cello and piano*, op.1,
- *Suite for cello and harpsichord /or piano/*, op. 20,
- *Nocturne for cello and piano*, op. 24.

The work is accompanied by three CDs containing recordings of the above-mentioned works, scans of notes for Andrzej Cwojdzński's cello compositions and the content of the dissertation in an electronic version. In the author's opinion, his work shows the unquestionable artistic value of Andrzej Cwojdzński's cello work and presents the individual features of the artist's compositional workshop. Przemysław Wierzba hopes that his dissertation will contribute to the dissemination of the valuable work of Andrzej Cwojdzński. The composer, not succumbing to momentary tendencies and changing fashion, remains faithful to his own artistic vision and at the same time maintains his individual, timeless style referring directly to the neoclassical trend. The conclusions from the analysis of Andrzej Cwojdzński's cello compositions show that apart from their undeniable artistic value, these works have a didactic worth and may constitute a precious supplement to the repertoire realized in music schools and colleges.